

Utbildningsinspektion i Lärbro skola, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6, och i resursskolan Delfinen, grundskola årskurs 3–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	4
Bedömning av genomförandet.....	6
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Lärbro skola och resursskolan Delfinen 11-13 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen, och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Gotlands kommun och från de två skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolorna, från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Lärbro skola och i resursskolan Delfinen intervjuades skolornas gemensamma rektor, lärare, elevvårdspersonal samt ett urval av elever och föräldrar i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser och gjorde iakttagelser i skolmiljön samt tog del av dokument som finns på skolorna. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Lärbro skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	15
Grundskola	83
Resursskolan Delfinen	6

Källa: Skolans egna uppgifter från oktober 2007.

Lärbro rektorsområde omfattar dagbarnvårdare, förskola, grundskola, fritidshem och resursskolan Delfinen. Resursskolan är en kommunövergripande verksamhet för elever från årskurs 3 till 6 och riktar sig till elever med uppmärksamhets- och koncentrationssvårigheter. Lärbro skola och resursskolan Delfinen ligger separerade från varandra.

Denna rapport omfattar inspektion av förskoleklassen och grundskolan. Nämnas inte resursskolan Delfinen specifikt gäller nedan beskrivna förhållanden även denna.

Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i en separat rapport för kommunen.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Lärbro skola och resursskolan Delfinen och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen, och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Inspektionen visar att Lärbro skola har låga resultat i de nationella ämnesproven, framförallt i matematik, sedan flera år tillbaka. De låga resultaten måste förbättras och elever i behov av särskilt stöd måste ges det stöd de har rätt till. Den övergripande systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen måste förbättras. Skolorna bör i högre grad utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger och inrikta undervisningens innehåll och arbetssätt utifrån mål att sträva mot. Elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning bör stärkas liksom deras kännedom om målen. Det systematiska kvalitetsarbetet bör förbättras i båda skolorna. Rektorns pedagogiska ledarskap bör stärkas, liksom rektorns förtroenhet med verksamheten vid resursskolan Delfinen. Eleverna i Lärbro skola och i resursskolan Delfinen trivs och är trygga i sina skolor. Skolorna gör ett gott förebyggande värdegrundsarbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Lärbro skola och resursskolan Delfinen gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskaper i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 6 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen, avsnitt 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte de krav som ställs på sådana planer (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan krän-

kande behandling av barn och elever, 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).

- Särskilt stöd ges inte till alla elever som behöver det vid Lärbro skola (4 kap. 1 § skollagen, 5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång fattas inte för elever vid Delfinens resursskola (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram utarbetas inte för elever vid Delfinens resursskola (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Lärbro skola ger inte eleverna förutsättningar att nå de nationella målen i hem- och konsumentkunskap för årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen)
- Rektorn är inte tillräckligt förtrogen med det dagliga arbetet vid Delfinens resursskola (2 kap. 2 § skollagen).
- Kvalitetsredovisningen motsvarar inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Utbildningen vid Delfinens resursskola är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolorna inom följande områden.

- Lärbro skola måste förbättra arbetet med att ge eleverna förutsättningar att nå de nationella målen i matematik i årskurs 5.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att klargöra utbildningsmålen för eleverna och deras vårdnadshavare.
- Skolorna bör följa upp och utvärdera sitt arbete med normer och värden.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att ge eleverna möjlighet till inflytande och ansvarstagande för det egna lärandet.
- Utvecklingssamtalen bör i större utsträckning anknyta till elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen.
- Skolorna bör i högre grad ge eleverna förutsättningar att utveckla de kunskapskvaliteter som läroplanen anger och inrikta undervisningens innehåll och arbetssätt utifrån läroplanens mål att sträva mot.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras och tydligare visa mål på lång och kort sikt med utgångspunkt i de nationella målen.
- Lärbro skola bör förbättra arbetet med att anpassa undervisningen till alla elevers olika behov.
- Lärbro skola bör förbättra arbetet med åtgärdsprogram framförallt när det gäller uppföljning och utvärdering.
- Lärbro skola bör förbättra arbetet med att följa upp effekterna av vidtagna åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.
- Delfinens resursskola bör säkerställa att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras i båda skolorna så att det i högre utsträckning inriktas mot de nationella målen.

- Delfinens resursskola bör förbättra tillgången till lärare med utbildning i alla ämnen så att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.
- Rektorsfunktionen med resultatansvar och pedagogiskt ledarskap bör utvecklas ytterligare i båda skolorna.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Vid inspektionen framkommer att verksamheten i förskoleklassen i Lärbro skola rymmer såväl lek, rörelse och skapande verksamhet som språkutvecklande arbete samt möjligheter för barnen att upptäcka grundläggande matematiska begrepp. Inspektörerna bedömer att förskoleklassens verksamhet ger eleverna förutsättningar att utvecklas på det sätt som anges i de nationella målen för skolformen.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, engelska och matematik. I tabellen nedan redovisas resultaten i de nationella ämnesproven under perioden 2005 - 2007.

Tabell, Nationella ämnesprov i årskurs 5 Lärbro skola. Andel elever (%) som enligt skolans bedömning har uppnått målen i proven.

	År 2005	År 2006	År 2007
Svenska	84	87	81
Engelska	89	100	81
Matematik	68	65	56

Källa: Gotlands kommun

Resultaten på de nationella ämnesproven har varierat under den aktuella perioden och de har totalt sett försämrats. Rektorn och lärarna uppger att skolan har analyserat resultaten och vidtagit åtgärder för att förbättra dem, i synnerhet i matematik. Exempel på åtgärder som vidtagits är fortbildning, tidigare identifiering av problem samt snabbare åtgärder. Inspektörerna bedömer att det är mycket angeläget att de låga resultaten i de nationella ämnesproven förbättras, i synnerhet i matematik.

Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att de följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Det är nödvändigt att det finns en samlad bild av elevernas resultat på skolnivå som en grund för analys och förbättring av verksamheten i stort.

Inspektionen visar att Lärbro skola har system för att på individuell nivå följa elevernas kunskapsutveckling, dock inte i alla ämnen och inte alltid i förhållande till de nationella målen. Inspektörerna konstaterar att detta även gäller för Delfinens resursskola (se vidare under avsnittet Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning). På skolnivå, utöver resultaten från de nationella ämnesproven, finns ingen samlad bild av hur stor andel av eleverna som

uppnår de nationella målen i årskurs 5 i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att Lärbro skola måste förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av det samlade resultatet av elevernas kunskaper i förhållande till kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5 och att rektorns roll i detta arbete är viktig. I detta sammanhang bör även elevernas kunskapsresultat i de lägre årskurserna utvärderas systematiskt och eventuella skillnader i resultat mellan pojkar och flickor analyseras.

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Inspektionen visar att elevers och föräldrars kännedom om målen för utbildningen varierar i hög grad. Några av de elever inspektörerna möter kan exempelvis, i sina portfoliopärmar, ge en bild av sina individuella mål i flera ämnen och koppla dem till lokala tolkningar av nationella mål. Andra elever är mer oklara över målen. Föräldrar uttrycker att målen är relativt okända för dem, utom när det gäller målen för de nationella ämnesproven i årskurs 5. Varje lärare avgör hur målen ska göras kända för elever och föräldrar. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att klargöra utbildningsmålen för eleverna och deras föräldrar och att rektorns roll i detta arbete bör stärkas.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår, enligt läroplanen, att aktivt förmedla och hos eleverna förankra vårt samhälles grundläggande värden och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Inspektionen visar att detta uppdrag exempelvis kommer till uttryck i skolornas förebyggande arbete mot diskriminering. Skolorna kan dock inte visa något samlat resultat i detta avseende. Inspektörerna bedömer att skolorna bör skaffa sig en samlad bild av huruvida eleverna utvecklas i riktning mot att omfatta vårt samhälles grundläggande värden och att det säkerställs att skolans insatser ger önskat resultat. Rektorns roll i detta arbete är viktig.

Läroplanen anger att alla som arbetar i skolan aktivt ska motverka trakasserier och förtryck av individer eller grupper. I kommunens enkätundersökningar från läsåret 2006/2007 uppger 100 procent av eleverna i årskurs 3 och 96 procent i årskurs 5 att de är trygga i Lärbro skola. Som ett komplement till de kommunövergripande enkäterna vill inspektörerna särskilt framhålla skolans egen s.k. elevmiljöenkät som genomförs i alla klasser fyra gånger per läsår. Resultat från den visar att eleverna generellt trivs och är trygga i sin skola. Överlag möter inspektörerna elever som bekräftar detta och de visar varandra respekt och tar ansvar för varandras trivsel. Samtliga intervjuade uppger att personalen vidtar åtgärder om kränkningar sker. Skolans trivselregler är väl kända av eleverna och är utarbetade tillsammans med dem. Inspektörerna bedömer sammanfattningsvis att skolornas resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel är gott.

I läroplanen uttrycks att de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever, och att eleverna ska ha ett reellt inflytande över utbildningens utformning. Den kommungemensamma enkätundersökningen visar att 85 procent av eleverna i årskurs 3 och 95 procent i årskurs 5 uppfattar att de har ”inflytande och ansvar”. I skolans enkät uttrycker 95 procent av eleverna, i årskurserna 2–6, att påståendet ”Jag får vara med och bestämma i skolarbetet” stämmer i hög grad alternativt stämmer ganska bra. Inspektörerna tar del av välstrukturerade planeringsböcker och portfoliopärmar som är avsedda som stöd för elevernas delaktighet i det

egna lärandet. Elever berättar att de ibland får ”forska” om något de väljer själva och att de kan få påverka arbetsformerna för det. Inspektionen visar dock att elevernas delaktighet många gånger i praktiken handlar om att eleverna får välja när förutbestämda arbetsuppgifter ska göras, och att man ”får välja fritt” när uppgifterna är klara. Inspektörerna bedömer att arbetet med att ge eleverna inflytande över utbildningens utformning bör utvecklas och att det tydliggörs hur inflytandet ökar i takt med stigande ålder.

För att ge eleverna inflytande över verksamheten i stort har Lärbro skola valt att ha klassråd i alla klasser och ett elevråd som leds av rektor. Vid elevintervjuer framkommer att klassråden tar upp frågor som rör den egna klassen, t.ex. utflykter, förändringar i klassrummet, trivselregler samt elevrådsfrågor som rör hela skolan. Det gäller t.ex. inköp av lekmaterial och kvaliteten på skolmaten. Vid Delfinens resursskola är den dagliga samlingen det forum där eleverna ges inflytande över verksamheten. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolornas arbete med att ge eleverna inflytande över verksamheten i stort är gott.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplan och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Det råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Alla verksamheter ska upprätta en likabehandlingsplan som beskriver ett målinriktat arbete som främjar dessa ändamål. Fårösunds skolområde har en gemensam likabehandlingsplan och den gäller bl.a. för Lärbro skola. Planen motsvarar i många avseenden författningarnas krav men är inte verksamhetsspecifik. Den saknar, utifrån en aktuell kartläggning av verksamhetens behov, en specifik redovisning av planerade insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Vidare bör åtgärder vid personals eventuella kränkningar av elever beskrivas. Delfinens resursskola har en separat likabehandlingsplan. Den motsvarar dock inte författningarnas krav i flera avseenden. Planen brister i ovan nämnda delar som nämnts för Lärbro skola. Dessutom saknas beskrivningar av det förebyggande arbetet, rutiner för akuta åtgärder vid eventuella situationer av kränkande behandling, dokumentation i samband med detta samt ansvarsfördelning mellan rektorn och annan personal. Inspektörerna bedömer att skolornas likabehandlingsplaner måste förbättras. Se vidare i Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling, SKOLFS 2007:7.

I skolförfattningarna ställs det krav på att elever deltar i arbetet med att ta fram likabehandlingsplanen. Inspektörerna erfar att flera elever i Lärbro skola känner till planen och rektorn uppger att de är delaktiga i revideringen av den

genom diskussioner i klasserna. Planen skickas till hemmen för kännedom och synpunkter på innehållet efterfrågas. Trots detta bedömer inspektörerna sammanfattningsvis att elever i de båda skolorna måste göras delaktiga i framtagandet av likabehandlingsplanerna.

Inspektionen visar att skolorna lägger stor vikt vid det förebyggande arbetet mot diskriminering. Exempelvis diskuteras och analyseras aktuella resultat av den tidigare nämnda elevmiljöenkäten i klasserna. Lärarna integrerar olika former av samarbetsövningar i undervisningen och arbetar regelbundet med social emotionell träning i alla klasser, enligt en modell som all personal fått utbildning i. Samarbete mellan klasserna är ytterligare exempel på hur Lärbro skola arbetar för att stärka kamratskap och motverka utanförskap. Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det förebyggande arbetet är gott.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisning

I läroplanen anges mål att sträva mot och därmed inriktningen på kvaliteten skolans arbete. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för undervisningen. Eleverna ska lära sig diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att pröva antaganden och lösa problem samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Inspektörernas samlade intryck från alla lektionsbesök och intervjuer, i de båda skolorna, är att undervisningens kvalitet varierar i hög grad. Inspektörerna tar del av flera goda exempel på undervisning som har sin utgångspunkt i mål att sträva mot. Det gäller exempelvis undervisning i engelska och i naturorienterande ämnen, i Lärbro skola, där arbetsformer och innehåll varierar och stort utrymme ges för elevernas reflektioner och delaktighet. Inspektörerna vill även lyfta fram de utmaningar eleverna får i form av rytmik- och rörelseträning i Delfinens resursskola vilket stämmer överens med läroplanens intentioner när det gäller elevernas rätt att få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Inspektörerna får dock, i båda skolorna, flera exempel där undervisningen framstår som sysselsättning kring lösryckta faktakunskaper utan sammanhang och tydliga mål. Graden av läroplansanknytning i undervisningen förefaller vara lärar- och ämnesberoende, trots att lärare och rektorerna uppger att diskussioner om undervisningen förs kontinuerligt. Bristande samsyn kring undervisningskvaliteter kan leda till att eleverna inte garanteras en likvärdig utbildning. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra arbetet med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger.

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas en garanterad undervisningstid. Delfinens resursskola har inga scheman som sträcker sig över en längre tid. Istället upprättas ett nytt schema för varje dag, utifrån fasta start- och sluttider samt måltider. Frukosten och lunchen räknas som undervisning och ses som en viktig del av elevernas sociala träning och skolans hälsobefrämjande arbete. Skolan kan inte redovisa hur eleverna erbjuds en garanterad undervisningstid. Inspektörerna bedömer att en analys av tidsanvändningen, gällande elevernas skoldagar som helhet, bör göras vid Delfinens resursskola för att säkerställa att eleverna ges sin garanterade undervisningstid.

Individanpassning och stöd

I grundskoleförordningen ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Läraren ska i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. De utvecklingsplaner som inspektörerna har tagit del av är av varierande kvalitet och i flera planer framgår inte mål på lång sikt. De individuella utvecklingsplanerna vid Delfinens resursskola domineras av sociala utvecklingsmål och det är svårt att i dessa utläsa mål och insatser som är relaterade till elevernas kunskapsutveckling i förhållande till nationella kursplanemål. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.

I läroplanen anges att läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter. Undervisningen i Lärbro skola organiseras flexibelt genom olika former av gruppindelningar för att ta vara på lärarens olika kompetenser och för att anpassa undervisningen efter elevernas olika behov och förutsättningar. Inspektörerna noterar att läromedel och arbetsuppgifter i flera fall är individuellt anpassade för varje elev. Emellertid är de individuella lösningarna många gånger av kvantitativ karaktär, dvs. eleverna får göra mer eller mindre av samma sak. Intervjuer, samtal och observationer visar sammantaget att skolan inte förmår att fullt ut anpassa undervisningen till alla elevers olika behov och förmågor. Det gäller såväl de elever som behöver särskilda utmaningar, för att stimuleras till att komma vidare, som de elever som är i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att anpassa undervisningen till alla elevers olika behov.

Skolan har system för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Orsakerna till elevernas behov av stöd analyseras utifrån olika former av diagnoser, prov och utredningar. Skolan har valt att satsa på hög personaltäthet i klasserna, vilket innebär att särskilt stöd ges framförallt inom klassens ram i flexibla lösningar. Lärarna erbjuds viss handledning av skolområdets gemensamma specialpedagog för att möjliggöra särskilda anpassningar av undervisningen efter elevers specifika behov. Specialpedagogen har ibland intensivperioder i läsning med enskilda elever. Elever uttrycker att de får hjälp om de behöver det. Inspektörerna bedömer dock utifrån skolans låga resultat, observationer, dokumentation och intervjuer att elever i behov av särskilt stöd inte får det stöd de har rätt till.

Enligt skollagen och grundskoleförordningen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att behovet utreds och att ett åtgärdsprogram upprättas, om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Inspektörerna har tagit del av exempel på åtgärdsprogram. De är av varierande kvalitet. Klasslärarna i Lärbro skola har ansvar för att upprätta åtgärdsprogram. Skolområdets specialpedagog bistår, när så är möjligt, med stöd i detta arbete. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med åtgärdsprogram bör förbättras framförallt när det gäller uppföljning och utvärdering.

Mot bakgrund av Lärbro skolas låga resultat i flera ämnen, under en längre period, bedömer inspektörerna att arbetet med stöd bör analyseras ytterligare. Skolan bör förbättra arbetet med att följa upp effekterna av vidtagna åtgärder för elever i behov av särskilt stöd.

Undervisningen vid Delfinens resursskola anpassas, i många avseenden, efter varje elevs förutsättningar och behov. Eleverna har exempelvis regelbunden enskild undervisning. Vid inspektionen framkommer att samtliga elever vid Delfinens resursskola har en anpassad studiegång utan att beslut om detta är fattat. Vidare saknar eleverna åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer att rektorn måste fatta beslut om anpassad studiegång för samtliga elever vid resursskolan Delfinen och att åtgärdsprogram måste upprättas för dem.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid Lärbro skola dokumenteras elevernas kunskapsutveckling bl.a. i de individuella utvecklingsplanerna. Som underlag till dessa finns i många klasser omfattande och systematiska individuella portfoliopärmar. De täcker emellertid inte skolans alla ämnen. Innehållet i pärmarna är ofta kopplat till lokala tolkningar av nationella mål. Som stöd för att bedöma elevernas kunskapsutveckling används även tester, diagnoser, nationella ämnesprov, läsutvecklingsscheman (LUS) m.m. Många föräldrar och elever är nöjda med utvecklingssamtalen där elevernas framsteg beskrivs. Några föräldrar uttrycker dock att kunskapsmålen inte alltid klargörs. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör förbättras så att dessa tydligare redovisar elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen.

I Lärbro skola ingår lärarna i ämnesnätverk som omfattar hela skolområdet. Nätverken har utarbetat gemensamma lokala tolkningar av de nationella kursplanerna, för att få tydlighet i de nationella kursplanemålen och som stöd för likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling. Mål- och bedömningsfrågor diskuteras även på arbetslagsmöten.

Lärare vid Delfinens resursskola ingår inte i ämnesnätverk eller i andra former av motsvarande samverkan. I dokumentation vid resursskolan Delfinen går det inte att utläsa elevernas kunskapsutveckling i förhållande till nationella mål. Där redovisas använda läromedel, exempel på arbetsuppgifter och enstaka utlåtanden om resultat efter lektioner. Resursskolan Delfinen kan inte, på individnivå, uppvisa resultat av elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen i förhållande till nationella mål vilket tidigare nämnts. Detta måste åtgärdas. Inspektörerna vill i detta sammanhang peka på vikten av att rektorn säkerställer att allsidiga och likvärdiga bedömningar av elevernas kunskapsutveckling görs vid Delfinens resursskola.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Varje skola ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. För läsåret 2005/2006 finns en kvalitetsredovisning som i flera avseenden motsvarar kraven i förordningen om kvalitetsredovisning. Personal har deltagit i utformandet av kvalitetsredovisningen men elever har inte medverkat i upprättandet av den. De föräldrar inspektörerna möter uppger att kvalitetsredovisningen inte är känd för

dem. Redovisningen saknar helt resultat gällande Delfinens resursskola. Kvalitetsredovisningen saknar vidare en analys av resultaten i förhållande till nationella mål samt en redogörelse för de åtgärder som ska vidtas i de fall målen inte uppnåtts. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte fullt ut motsvarar förordningens krav vilket måste åtgärdas.

Ett framlyft utvecklingsområde, i Lärbro skola, är ”mål och utvärdering i arbetslaget”. Målen för utvecklingsarbetet har ringa anknytning till nationella mål. Det finns inga gemensamma strategier för hur vägarna mot målen ska se ut. Det finns inte heller någon klar bild av hur resultaten ska utvärderas och analyseras i förhållande till målen. Inspektörerna vill betona vikten av ett funktionellt kvalitetsarbete där planering, genomförande, dokumentation, utvärdering, analys och förbättringsinsatser är länkade till varandra i en ständigt pågående process i förhållande till nationella mål. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete. Rektors roll i detta arbete bör stärkas.

Ledning och intern kommunikation

Rektorn har genom skollag, läroplan och andra författningar en särställning när det gäller genomförandet av det nationella utbildningsuppdraget och att garantera elevernas rättssäkerhet. Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det gäller såväl målen att uppnå för eleverna som de mål som anger inriktningen på kvaliteten i undervisningen. Rektorn har således ett uttryckligt ansvar för skolans resultat. För att utöva sitt ledarskap ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan, ha utvecklat former för en systematisk kvalitetssäkring och hon eller han ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas i syfte att nå en ökad måluppfyllelse.

Lärarna i Lärbro skola är organiserade i arbetslag, där alla inom lagen förväntas ta ett gemensamt ansvar för fortlöpande pedagogiska frågor och för utvecklingsarbetet i samarbete med rektorn. Lärare uttrycker att rektorn, utifrån en stor tilltro till dem, ”lämnar mycket ansvar till gruppen”. Rektorn deltar i många möten och uppfattas generellt som stödjande, engagerad och tillgänglig. Rektorn gör mycket sällan besök i undervisningen. Delfinens resursskola har två föreståndare vars ansvarsområden är delvis definierade. Rektorn har möten med Delfinens personal tillsammans med elevvårdsteamet en gång per termin för att få en bild av hur verksamheten möter elevernas behov. Rektorn gör inte lektionsbesök vid resursskolan och saknar därmed en viktig utgångspunkt för sitt pedagogiska ledarskap. Inspektionen visar att verksamheten vid Delfinens resursskola bedrivs utan kontinuerlig kommunikation med rektorn om verksamhetens innehåll och resultat. Inspektörerna bedömer att rektorns förtrogenhet med samt styrning och kvalitetssäkring av verksamheten i Delfinens resursskola måste förbättras.

Rektorn tar i flera avseenden ansvar för den pedagogiska utvecklingen i Lärbro skola genom att bland annat driva värdegrundsfrågor. Inspektionen visar att Lärbro skola har låga resultat och att det finns brister i resultatuppföljning och i en funktionell kvalitetssäkring av verksamheterna. Mot bakgrund av de brister och förbättringsområden som inspektionen pekar på bedömer inspektörerna att rektorsfunktionen med resultatansvar och pedagogiskt ledarskap bör utvecklas ytterligare i båda skolorna.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Vid inspektionen framkommer att timplanen, lokala kursplaner och elevernas scheman inte är samordnade när det gäller ämnet hem- och konsumentkunskap. Det innebär att eleverna inte garanteras förutsättningar att nå målen i ämnet. Inspektörerna bedömer att Lärbro skola måste säkerställa att eleverna ges förutsättningar att nå målen för årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap.

Enligt skollagen ska utbildningen vara avgiftsfri. Delfinens resursskola tar ut en avgift på 1 200 kronor för den fjällresa som ingår i undervisningen och genomförs årligen. Skolan tar även ut fem kronor per dag för frukosten som serveras i skolan på undervisningstid. Inspektörerna bedömer att detta måste åtgärdas. Inspektörerna noterar att elevernas deltagande i fjällresan förefaller vara villkorat med prestationer som rör uppförande och ansvarstagande för skolarbetet. Om en elev inte får delta i resan, utifrån nämnda villkor, vill inspektörerna påpeka att det saknas författningsstöd för att på en sådan grund utesluta elever från undervisning.

Personal

Enligt grundskoleförordningen ska skolans lärare ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Inspektörerna bedömer att Lärbro skola uppfyller dessa krav. Med anledning av de låga resultaten i Lärbro skola, vill inspektörerna peka på vikten av att analysera om skolan, i tillräcklig omfattning, har tillgång till ämnesdidaktisk specialpedagogisk kompetens.

Inspektörerna bedömer att Delfinens resursskola inte fullt ut har tillgång till lärare med utbildning i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att resursskolan bör förbättra tillgången på lärare med utbildning i alla ämnen så att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Personalen får kompetensutveckling med koppling till skolans utvecklingsområden.

Materiella resurser

Inspektörerna bedömer att läromedel, lokaler, skolbibliotek och användning av datorer ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning.

Datum	Ort
2008-01-29	Stockholm

Åsa Rehnberg
Marita Bergman